

VEGYESEK.

— **A Békenap megünneplése érdekében a M. N. Sz.** Béke- és választottbírószági szakosztálya a következő kéréssel fordul a magyarországi bármely fokozatú iskolák valamennyi igazgatójához és igazgatónöjéhez: «Abból a tapasztalatból kiindulva, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak 1906-ban kelt és a békenap megtartására vonatkozó rendelete nagyon sok iskolánál már feledésbe ment, bátorkodik a szakosztály a fentidézett rendeletre a' mélyen tisztelt igazgatóságok figyelmét újból felhívni s hazafias bizalommal arra kéri, hogy a miniszteri rendeletnek érvényt szerezve, iskolájukkal a május. 18-iki békenapot megünnepelni szíveskedjenek.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak a békenap megtartására vonatkozó rendelete teljes szövegében a következőképen szól:

«A Magyar Szent Korona Országai Békeegyesülete azzal a kéréssel fordult hozzám, rendeljem el, hogy a művelt nemzetek példájára iskoláinkban is az I. hágai békekonferencia megnyitásának napján legalább egy órát a béke nagy eszméjének szenteljenek.

Teljesen méltánylom a nevezett egyesület kérelmét, mert magam is szükségesnek tartom, hogy a nemzetközi béke érdekében: a közszellem új útra tereltessek, a hagyományos előítéletektől és szenvedelmektől megtisztíttassék és különben a nemzetközi bíraskodásnak mindinkább tért hódító intézménye közismerttűvé tétessék.

A közszellem átalakítására elsősorban az iskola van hivatva. Az iskolai nevelésnek és oktatásnak feladata a gyermekben az egész ember művelését, tehát erkölcsi életét előkészíteni. Ez a nagyfontosságú elv vonul végig a középiskolai és népiskolai Utasításokon.

Az egyéni becsületnek, a vallási, polgári és hazafiúi élet értékeinek csiráit a népiskola adja meg növendékeinek és a középiskola ápolja és fejleszti tovább azokat a tanulók lelkében.

Tanterveink és Utasításaink szerint a tanító legszebb feladata megtanítani a gyermeket arra, hogy az erkölcsi élet azon sarkallik, hogy másért és másokért is élni tudjunk, nem a végett, hogy magunk hasznát biztosabban keressük, hanem hogy a köznek használjunk és másokon segítsünk.

Helyesen utalnak iskolai Utasításaink továbbá arra, hogy az iskolai élet minden pillanatban alkalmat nyújt ezeknek az egészséges erkölcsi elveknek foganatosítására és figyelmeztetik a jövő nemzedék tanítóját, hogy minden tantárgy tanításánál mód és alkalom kínálkozzék arra, hogy az emberek és emberi cselekedetek nemes, buzdító példái a gyermek szeme elé állíttassanak.

Nagyon természetes, hogy elsősorban a *vallás*, a *magyar nyelv* és a *történet* áll az erkölcsi fölfogás fejlődésének szolgálatában. A vallás helyes irányú oktatásából, a legjobb magyar olvasmányokból és a történet észszerű tanításából fakad a gyermek lelkében az általános emberszeretet eszméje. A tantárgyak helyes tanítása fogja a közszellemet új útra terelni és azoktól a hagyományos előítéletektől megtisztítani, hogy az általános emberszeretet eszméje ellenkezik a hazafiság eszméjével, vagy a múltak hadi dicsőségének ápolásával, a haza védelmére való elszántságnak szellemével; holott a béketörekvések helyes értelmezésükben a hazafiságot magasabb erkölcsi színvonalra emelik és a támadó föllépés elítélésével a haza biztosságát az erő váltakozó esélyeitől függetlenítik és a nemzetközi joguralom szilárd talajára ültetik át.

Tanterveink és Utasításaink szelleme értelmében az ifjúság oktatóinak úgyszólván mindennap az egyes tantárgyakkal kapcsolatban az iskolai élet minden mozzanatához oda lehet kapcsolni a valódi hazafiság és az általános emberszeretet egymással megférő, egymást kiegészítő kettős eszméjét. Emellett azonban arra való tekintettel, hogy az I. hágai békekonferencia megnyitásának napján a világ minden békeegyesülete ünnepel és csaknem mindenütt elfogadták az iskolai béketanítás állandósítását, — ezennel felhívom a tanintézetek igazgatóságait, hogy ezentúl minden év május hó 18-án, az I. hágai békekonferencia megnyitásának napján az ország mindenfokú iskolájában az iskolával kapcsolatos önképzőkörökben és ifjúsági egyesületekben az arra hajlandóságot érző tanárok, tanítók, vagy amennyiben az illető tanintézetek igazgatói ezt célszerűnek látják, a szóban forgó egyesületek tagjai is röviden ismertessék a békekonferencia napjának jelentőségét, a békemozgalom eszközeit és szerveit.

Erre nézve tájékozás meríthető dr. Ferenczy Árpád: «A nemzetközi választott bíróságok múltja, jelene és jövője» című és a Franklin-Társulat kiadásában megjelent munkájából.

Budapest, 1907 április hó 29-én.

Apponyi s. k.

A békenap megtartásának akadályát abban is találta a Béke- és Választottbírósi Szakosztály, hogy a nagy közönség nem bír megfelelő tájékozottsággal a *békemozgalomról*, bátorodik azért a mélyen

tisztelt igazgatóságok szíves figyelmébe ajánlani a következő műveket, melyek a mozgalomról előadást tartó tanárokat, tanítókat és tanítónőket kellőképpen tájékoztatják s alkalmasak arra is, hogy a békeügy iránt szélesebb körben érdeklődést keltsenek. Nevezetesen: dr. Ferenzy Árpád említett műve, «A békemozgalom pedagógiai jelentősége és a békenap». Irta Kemény Ferenc, a Magyar Békeegyesület évkönyvei, a «Nemzeti Nőnevelés» 1908. évi áprilisi ú. n. békeszáma és Zipernovszky Károlyné: A nő szerepe a békemozgalomban.

Hogy a béke a kultúra és fejlődés, haladás legfőbb feltétele, hogy minden nemzetek között elsősorban a zivataros századokban sokat szenvedett magyar nemzet szorul leginkább a béke áldásaira, azt a mélyen tisztelt igazgatóságok előtt fejtegetni fölösleges, mert a békeszakosztály meg van arról győződve, hogy a békeeszme terjesztésében a kultúra minden munkása s így minden magyar tanító is hazafias misszió teljesítését látja. Ezért kéri a békeszakosztály hazafias bizalommal a mélyen tisztelt igazgatókat arra, hogy iskoláikban ez évben a békenapot megtartani szíveskedjenek. Budapesten, 1909. évi március hó. A Magyar Nőegyesületek Szövetségének Béke- és Választottbírósági szakosztálya.»

— **A jótékonyág arányai tanügyi célokra az észak-amerikai Egyesült-Államokban.** Az amerikaiakról a közfel-fogás az európai kontinensen az, hogy túlmértékben anyagiasak és hogy semmi szép, nagy és nemes iránt nincs érzékük. Lehet, hogy a külszín ezt mutatja; de ha az amerikai élet mélyébe tekintünk, éppen az ellenkezőről fogunk meggyőződni. A jótékonyág oly méreteivel, különösen tanügyi célokra, sehol sem találkozunk, mint éppen ott.

Az Egyesült-Államok nevelésügyi biztosának legutóbbi jelentésében a következőket olvassuk:

«Azon jótétemények értékét, melyek nevelői intézeteknek adományoztattak, az intézetek különböző osztályaira szánt fejezetekben adtuk. Ezen jótéteményekhez az év tartama alatt a nevelés támogatására az adományok tekintélyes száma járult.

Mr. Rockefeller D. John 1907. február 7-én azon egyetemes nevelői tanács alapjához, mely 1902. február 27-én szerveztetett és a Kongresszusnak 1903. január 12-én jóváhagyott törvénye által kebeleztetett be, 32.000.000 dollárral járult. A tanács titkára dr. Buttrick Wallace, New-York város.

Miss Jeanes T. Anna, Philadelphiából, 1907. április 23-án, falusi iskolák támogatására, a négerek számára, 1.000.000 dollárt adott. Az alap kezelését a gondnokok tanácsára bízták, melynek dr. Dillard H. James az elnöke.

Mrs. Sage Russel, 1907. március 12-én, a Sage-alapítványhoz, a társadalmi helyzet javítására 10.000,000 dollárral járult.

Mr. Carnegie Andrew 1907. április 5-én a Carnegie-intézet alapítványi tőkéhez, Pittsburg, 6.000,000 dollárral járult.»

(L. Report of the Commissioner of Education, 1908. 448. 1.)

Somogyi Géza.

MAGYAR PÆDAGOGIAI TÁRSASÁG.

Felolvasó ülés 1909. április hó 17-én.

Jelen vannak: dr. *Fináczy Ernő* elnöklése mellett *Beöthy Zsolt*, *Cherven Flóris*, *Erődy Béla*, *Gyulai Ágost*, *Havass Gyula*, *Havass Irma*, *Hegedűs István*, *Imre Sándor*, *Kovács János*, *Kőrösi Sándor*, *Málnai Mihály*, *Pauler Ákos*, *Quint József*, *Székely György*, *Sebestyén Károly*, *Ván-gel Jenő*, *Weszely Ödön*, *Trájtler Károly*, utóbbi mint jegyző. Ezekon kívül szép számban vendégek.

I. *Elnök* az ülést megnyitja. Napirend előtt jelenti, hogy *Gockler Lajos* dr. levélben köszönte meg rendes taggá történt megválasztását s egyuttal 100 koronás alapítványt tett pædagogiai könyvkiadó vállalat létesítésére. — Örvendetes tudomásul szolgál.

II. *Sebestyén Károly* felolvassa: «*Iskolai klasszikusaink erkölcsnevelő értékéről*» című értekezését.

Elnök a szépen megírt értekezésért köszönetet mond a felolvasónak, aki a kérdést olyan szempontból világította meg, mely eddig kevés figyelemben részesült. Felhívja a Társaság tagjait a hozzászólásra.

Hegedűs István először is köszönetet mond az értekezés szerzőjének, aki a klasszikai olvasmányoknak háborúkkal való túltengését károsnak mondja s ő is osztja az előadó nézetét, hogy a véres drámáknak ez a tömege csakugyan képes az ifjúság lelkét kedvezőtlenül befolyásolni. Ha azonban a tanár a klasszikus olvasmányok sorrendjét jobban megválogatja s *Liviusz*ból, *Cicero*ból, *Horáciusz*ból a humanizáló elemeket jobban előtérbe állítja, sokat javíthat a helyzeten.

Elnök megjegyzi, hogy igen sok időre volna szükség, ha az előadó által tárgyalt kérdés fejtegetésébe mélyebben akarnánk belemenni. Az előadónak eszmemenetével és állításaival általában egyetért; de nem szabad szem elől téveszteni, hogy a klasszikus olvasmányokra a magyar irodalmi tanítás szempontjából is szükségünk van. Azt elismeri, hogy pl. *Cornelius* szellemtelen, sivár, tartalmatlan szerző, de *Cicero* *catilina*i beszédeinek olvasását más egyéb okokon kívül az irodalmi hagyomány is követeli.

Az ülés véget ért.